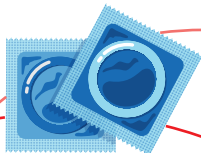

Jak dzięki PrEP zminimalizować ryzyko zakażenia HIV?

- Przed wszystkim **zrób test wykrywający zakażenie HIV**. Możesz go wykonać:
 - bezpłatnie, anonimowo i bez skierowania w jednym z **punktów konsultacyjno-diagnostycznych** (ich adresy znajdziesz na stronie: aids.gov.pl/pkd)
 - w **publicznych placówkach medycznych**
 - w **prywatnych laboratoriach**
 - **samodzielnie**, korzystając z testu do użytku domowego, który można kupić w wybranej aptece, drogerii lub przez internet.
- Wykonuj badanie co 3 miesiące** w przypadku powtarzającego się ryzyka.
- Badaj się regularnie** również w kierunku kiły, rzeżączki i chłamydiozy, nawet jeśli nie odczuwasz żadnych dolegliwości i nie masz objawów.
- Rozmawiaj ze swoimi partnerami** o przeszłości seksualnej i wykonanych badaniach. Jeśli się nie testowali, zachęć ich do tego.
- Jeśli używasz substancji psychoaktywnych iniekcynie, **porozmawiaj z terapeutą lub lekarzem**, jak skutecznie zmniejszyć ryzyko zakażenia HIV, HCV i HBV.
- Stosuj **farmakologiczną profilaktykę przedekspozycyjną** (tabletki PrEP).
- Używaj prezerwatywy**, aby zmniejszyć ryzyko nabycia zakażeń przenoszonych drogą płciową (STIs).

Ministerstwo
Zdrowia

aids.gov.pl

Telefon Zaufania HIV/AIDS

800 888 448*

*połączenie bezpłatne

Poradnia Internetowa HIV/AIDS:

aids.gov.pl/pi

Copyright © Krajowe Centrum ds. AIDS

Warszawa 2024

Autor: dr n. med. Bartosz Szetela

Egzemplarz bezpłatny
sfinansowany przez Krajowe Centrum ds. AIDS
ze środków Ministerstwa Zdrowia

PrEP a HIV

Co to jest PrEP?

PrEP to farmakologiczna profilaktyka przedekspozycyjna (ang. *pre-exposure prophylaxis*) HIV. Polega na przyjmowaniu przez osoby niezakażone HIV **dwóch leków w jednej tabletkie**. Gdy jest przyjmowana według ustalonego schematu (patrz dalej), może zmniejszyć ryzyko zakażenia HIV o **ponad 97%**^{1,2,3,5}. Wkrótce będzie również dostępna profilaktyka farmakologiczna w nowej formie – **PrEP w iniekcjach**.

Kiedy należy rozważyć PrEP?

- Jeśli masz kontakty seksualne bez prezerwatywy z osobami potencjalnie zakażonymi HIV (partnerzy niezbadani, nieznanego lub żyjący z HIV w trakcie terapii antyretrowirusowej (ARV), ale z wciąż wykrywalnym w badaniach poziomem wirusa.

Osoba skutecznie leczona lekami ARV, u której wirusia (liczba kopii wirusa we krwi) utrzymuje się przez co najmniej 6 miesięcy na niewykrywalnym poziomie (tj. <200 kopii/ml), nie przenosi HIV podczas kontaktów seksualnych (nawet bez prezerwatywy), zgodnie z **zasadą U=U** (ang. *Undetectable = Untransmittable*, czyli Niewykrywalny = Niezakaźny)^{6,7}.

- Jeśli w ciągu ostatniego roku przyjmowałeś/przyjmowałaś PEP (profilaktykę poekspozycyjną).
- Jeśli w ciągu ostatniego roku rozpoznano u Ciebie kiłę, rzeżączkę, chlamydziozę lub inne zakażenie przenoszone drogą płciową.
- Jeśli świadczysz usługi seksualne.
- Jeśli zdarzają Ci się kontakty seksualne pod wpływem substancji psychoaktywnych (m.in. mefedron, metamfetamina, GHB, duże ilości alkoholu i inne).

Czy PrEP jest bezpieczny?

Tak. Bardzo rzadko zdarzają się niegroźne działania niepożądane, które jednak są odwracalne. Dotyczą one przede wszystkim nieznacznie wzrostu stężenia kreatyniny^{1,2,3}.

Co muszę zrobić, aby rozpocząć PrEP?

Wykluczyć zakażenie HIV i oznaczyć stężenie kreatyniny we krwi. Ewentualne dodatkowe zalecenia ustalisz z lekarzem podczas wizyty.

Czy stosując PrEP, mogę zrezygnować z używania prezerwatywy?

Podczas stosowania profilaktyki przedekspozycyjnej wciąż zaleca się używanie prezerwatywy, jeśli tylko jest to możliwe.

Jak należy przyjmować PrEP?

Mężczyźni – w przypadku kontaktów seksualnych – mogą przyjmować PrEP w schemacie „na żądanie”, tj. 2 tabletki jednorazowo na minimum 2 godziny przed seksem, a potem po jednej tabletkie 24 i 48 godzin po pierwszych dwóch. W razie ciągłego narażenia na zakażenie lub braku możliwości przewidzenia czasu narażenia, PrEP należy rozpocząć od 2 tabletek jednorazowo na minimum 2 godziny przed kontaktem seksualnym, a następnie przyjmować po 1 tabletkę co 24 godziny tak długo, jak utrzymuje się ryzyko. PrEP należy jeszcze kontynuować przez minimum 2 dni po ostatnim narażeniu.

Kobiety – w przypadku kontaktów seksualnych – mogą przyjmować PrEP jedynie w sposób ciągły, czyli po 1 tabletkę co 24 godziny. Maksymalną ochronę uzyskują dopiero po 7 dniach. PrEP powinny przyjmować jeszcze przez 7 dni po ostatnim narażeniu.

Osoby transpłciowe – w przypadku kontaktów seksualnych – muszą ustalić schemat dawkowania podczas konsultacji z lekarzem. Zależy on od fazy tranzycji i rodzaju podejmowanej aktywności seksualnej.

W przypadku **ekspozycji pozaseksualnych** (np. iniekcje narkotyków) PrEP należy dawkować w trybie ciągłym po 1 tabletkę co 24 godziny. Maksymalną ochronę uzyskuje się dopiero po 7 dniach od rozpoczęcia PrEP. Przyjmowanie profilaktyki można zakończyć po 7 dniach od ostatniej ekspozycji.

Ile kosztuje PrEP?

Lek jest dostępny wyłącznie na receptę, a jego koszt w całości pokrywa pacjent. Koszt badań zależy od stawek stosowanych w poradni, do której zgłosi się pacjent.

- Grant R.M., Lama J.R., Anderson P.L. i wsp.: *Preexposure Chemoprophylaxis for HIV Prevention in Men Who Have Sex with Men*. N Engl J Med 2010; 363:2587-99.
- Molina J. M., Capitant C., Spire B. i wsp.: ANRS IPERGAY Study Group: *On-demand preexposure prophylaxis in men at high risk for HIV-1 infection*. N. Engl. J. Med., 2015, 373, 2237-2246.
- McCormack S., Dunn D. T., Desai M. i wsp.: *Pre-exposure prophylaxis to prevent the acquisition of HIV-1 infection (PROUD): effectiveness results from the pilot phase of a pragmatic open-label randomised trial*. Lancet, 2016, 387, 53-60.
- Parczewski M. (red.), *Zasady opieki nad osobami zakażonymi HIV, Zalecenia PTN AIDS 2023*, Warszawa-Szczecin, Agencja Wydawnicza EkoPress.
- US Public Health Service: *Preexposure prophylaxis for the prevention of HIV infection in the United States –2021 Update: a clinical practice guideline*. <https://www.cdc.gov/hiv/pdf/risk/prep/cdc-hiv-prep-guidelines-2021.pdf>.
- Rodger AJ, Cambiano V, Bruun T et al. *Sexual Activity Without Condoms and Risk of HIV Transmission in Serodifferent Couples When the HIV-Positive Partner Is Using Suppressive Antiretroviral Therapy*. JAMA.2016; 316(2):171-181.
- Alison JR, Valentina C, Tina B et al. *Risk of HIV transmission through condomless sex in serodifferent gay couples with the HIV-positive partner taking suppressive antiretroviral therapy (PARTNER): final results of a multicentre, prospective, observational study*. Lancet, 2019; 393, 2428-2438.